

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

51. De vestibus, & ornamentis datis sponsæ à sponso in guntur, ante nuptias, in nuptiis, & post nuptias. Et tandem concluditur, quod circa hoc maximè est attendenda consuetudo. Ex p. 11. tr. 4. & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Theologos pro Iurifconsultis adducam; & hi sunt præcipue Sanchez *de matr.* l. 6. disp. 26. Molina *rr.* 2. disp. 430. & Castrus Palaus *tom.* 5. disp. 1. punct. 13. §. 1. Martinus Perez *de matrim.*

7. Dico itaque, quod cum consanguineus, vel amicus sponsi, utriusque scilicet sponso, & sponsæ donat, non est difficultas utriusque acquiri, & inter utrumque esse donatum diuidendum, satis enim donans suam voluntatem expressit, aliàs si vni tantum veller donatum explicari, non utriusque coniunctum donatum concederet.

8. Similiter idem est si donans vni tantum ex sponso, sibi que consanguineo donaret, ei tantum acquireretur, nisi aliter de donantis mente constaret, quia tunc pro donatario adest ipsius donationis, & consanguinitatis præsumptio: neque hanc præsumptionem infirmat, esto sit donans utriusque sponsi consanguineus in eodem gradu, satis enim est, quod sit donatarij consanguineus, ut pro illo tantum sit præsumptio.

9. Verum si nulla ex supradictis causis existit; sed sola adest consanguinitas sponsi, dubitant Doctores, an eo casu donatio facta sponsæ acquiratur sponsæ, vel potius acquiratur sponso, & sponsæ solus usus concedatur: cui dubitationi breuiter respondeo, Verius, & probabilius esse sponso acquiri, cuius contemplatione sponsæ donum factum est, nam cum consanguineus sponsi ob fauorem, quem suo consanguineo præstare intendit, eius sponsæ donet, ea donatio potius censenda est fieri sponso, quam sponsæ. At si sponsæ non solum usus, sed dominium donati concederetur, integrè ea donatio in fauorem sponsæ fieret, & nullo modo saltem immediatè in sponsi fauorem.

Et hæc omnia auctoritate Iurifconsultorum confirmavit Sanchez, Molina, Palaus, & Perez *loc. cit.*

RESOL. L.

De donis datis à sponso sponsæ. Idem est de donis, quæ sponso nuptiarum concessit, & largitus est. Ex part. 11. tit. 4. & Misc. 4. Ref. 29.

§. 1. Diximus de donis factis à consanguineis, vel amicis, nunc dicendum est de donis factis à sponso sponsæ, quando non constat de animo donantis; Molina *tract.* 2. *disputat.* 290. §. 4. *dubium*, tener ea omnia, quæ sponso siue de præsentibus, siue de futuro sponsæ mittit, censenda esse missa, ut sponsa ornatio ad virum accedat, atque ad eam honorandam, animique affectum illi ostendendum, qualiter matrimonij tempore sit ab eo tractanda; non ut dominium earum rerum ad eam pertranseat: nam donatio numquam præsumi debet, quoties ex alia causa, quam donationis intelligi potest collatum, ut tradit Glossa l. *cum quis ff. si cert. pet.* & pluribus firmat Gregor. *leg.* 36. *verbo bienes tit. 12. part. 5. Mascard. de probation. conclus.* 555. At in præsentibus ex prædictis causis relatis præsumi possunt collata, quæ à sponso sponsæ mittuntur, non igitur præsumenda sunt donata. Secundò, in his, quæ traduntur gratià tradentis, non præsumitur donatio *leg. si ut certo §. si duobus si commodati*; at sponso gratià sui mitti sponsæ munera, tum ut ad ipsum ornatio accedat, tum ne ipse vilis, & auarus reputetur.

2. Verum mihi magis placet opinio Castrus Palai *com.* 5. *disput.* 1. *punct.* 13. n. 3. & Sanch. *lib.* 6. *disp.* 25. num. 18. afferentium in hoc casu distinguendum, aut munera, quæ mittit sponso sponsæ, sunt ita exigua, ut si constante matrimonio darentur, censerentur

donata, & non commodata, vel sunt ita magna, & pretiosa, ut si darentur constante matrimonio, non censerentur donata, sed illorum vsum commodatum, eo quod non ad communem vxoris ornatum, sed ad singularem, & extraordinariam deseruiant. Si munera prioris sint generis, præsumenda sunt donata, si posterioris.

3. Et ratio huius distinctionis est, quia hæc munera mittuntur à sponso sponsæ in signum amoris, & testimonium qualiter constante matrimonio ab eo tractanda sit, ut ipse Molina fatetur; at si solum vsum, & non dominium muneris cuiuslibet exigui concedit, signum exigui amoris præbet, & testimonium manifestum asperet constante matrimonio esse sponsam tractandam: Quæ ratio non procedit in muneribus pretiosis, & quorum dominium constante matrimonio non conceditur, sed solus usus confirmo, si munera, quæ mittuntur à sponso eius generis sunt, ut & constante matrimonio necessaria reputentur sponsæ ad eius communem, & decentem ornatum, cum hæc maritus vxori concedere tenetur, præsumendum est concessa tempore sponsalium anticipatè voluisse concedere.

4. Nota tamen, quod si in aliqua Provincia adesset consuetudo, ut ea quæ sponso mittit, etiam pretiosa sint, non repetantur, censenda est sponsæ ea donare cum mittit, quia præsumendum est mittere secundum Regionis consuetudinem, cum aliud non exprimit.

5. Imò plus addit Sanch. l. 6. *disp.* 25. num. 17. nempe idem esse dicendum, quando mittuntur munera à sponso, quorum nulla est consuetudo ut mittantur, vel mittuntur abundantiora & pretiosiora, quam sit consuetudo; eo namque ipso quod præter consuetudinem munera sponso mittit sponsæ, donare censendus est, argum. l. *donare ff. de regul. iuris.*

6. Sed optimè contra illum hoc non admittit Castrus Palaus *com.* 5. *disp.* 1. *punct.* 13. §. 1. nam quia hæc doctrina euerit conclusionem ab ipso superius positam, asserentem munera pretiosa commodata, non donari, quia in horum solius usus concessione abundè liberalitas exercetur.

7. Facilius tamen videtur probandum, quod n. 13. Sanchez subiungit, munera à sponso missa pretiosi mi donata, si sponsa ei aliqua mittit, quia adest præsumptio remuneratiois argum. l. *si verò non remunerandi §. inde Papinianus ff. mandati*. At debet constare sponsæ animo donandi mittere, eaque sponsum non satis remunerari solo vsum pretiosorum concessa.

8. Obseruandum est etiam, quod ea quæ superius diximus de muneribus missis à sponso sponsæ, idem dicendum esse de donis, quæ sponso concessit, & largitus est; quod probat Sanchez *num.* 29. & Palaus n. 9. quibus adde Gutierrez *in quest. præd. lib.* 2. *quest.* 10. num. 1.

RESOL. LI.

De vestibus, & ornamentis datis sponso à sponso nuptiarum?

Et sup. hoc tria tempora distinguuntur, ante nuptias, nuptias, & post nuptias?

Et tandem concluditur, quod circa hoc maxime est attendenda consuetudo? Ex part. 11. tit. 4. & Misc. Ref. 30.

§. 1. Magna difficultas est inter Doctores: An vestes, & ornamenta muliebria à marito vxori data, irrevocabiliter acquirantur vxori? Bartolus *in leg. si mulier §. si vir ff. de donat. inter vxorem & vxorem*

uxorem, & in leg. penult. §. 2. n. 3. vers. tertia opinio ff. sol. ut. mar. quem sequuntur Iacobus Menochius lib. 2. arb. iudic. quæst. cap. 2. 18. Iulius Clarus l. 4. sent. §. donatio quæst. 10. vers. successu, Alciatus respons. 241. statuit, vestes quotidianas quibus quotidie mulieres vtantur, donatas conferri; Vestes verò & iocalia, siue ornamenta, quæ ad ornatum potius corporis comparata sunt, quam ad corporis utilitatem, & quæ magni sunt valoris, donata non præsumi.

2. Scipio Gentilis in tract. de donat. inter virum & uxorem lib. 2. cap. 12. ait, circa propositam questionem accuratè, tria tempora esse distinguenda; ante nuptias, in nuptiis, post nuptias: ante nuptias, id est cum sponsalia tantum contracta sunt, vt aliarum rerum, sic & vestium licitam donationem esse leg. ff. de donat. inter virum & uxorem, eamque donationem etiam præsumi in ipsis nuptiis, cum scilicet matrimonium perfectum est consensu, & nuptialis instituitur pompa, puta deductio in mariti domum, vel alia solemnia nuptiarum celebrantur, vestes à sponso sponsæ datas præsumi donatas ait, easque ad uxorem pertinere, nec restituendas esse, d. l. penult. ff. de don. inter virum & uxorem, quia & consuetudo & humanitas siue affectio sponsi erga sponsam faciunt, vt tales vestes à viro donatæ in pompa nuptiali ad uxorem pertinent, eademque acquirantur, nec marito eiusdemve hæredibus restitui debeant.

3. Post nuptias consummatumque matrimonium, quæ vestes dantur à viro mulieri in domum mariti iam collocatæ, si quotidianæ, & ad vsum mulieris necessariæ fuerint, illæ statim efficiantur mulieris, nec marito sunt restituendæ. Sin ad certitudinatem temporis vsum datæ fuerint, & pretiosiores, tum eas, vt potè à marito ornatas tantum causa, & honoris sui uxori comparatas, quo comptior, atque honestior esset, non tam donasse, quam commodato, aut precario datas præsumi, & idè non adquiri uxori, sed restituendas esse marito, aut eius hæredibus.

4. Sed Hualrico Hunnio in commen. ad Treulerm. vol. 2. disp. 7. thes. 9. quæst. 46. placet absque distinctione ista temporum, solum circa vestes, vtrum quotidianæ & necessariæ atque viles sint, an pretiosæ, & ad certum temporis vsum comparatæ, distinguendum videtur, vt illæ quidem donatæ, ac per donationem vxoris propriæ effectæ censeantur; hæ verò non item, quocumque etiam tempore fuerint mulieri datæ. Et ita etiam Menochius, Iulius Clarus, Andreas Alciatus, & ceteri ab hisce allegati statuant.

5. Pro hac verò distinctione facit in primis leg. vtrum ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi ex modo & ex genere impensæ, non difficile esse coniecturam, Celsus scribit, Vtrum negotia vxoris gerens; an officio mariti ductus in rem eius impenderit vir. Si enim magna impensa fuerit, nego videri cum gessisse, sin parua, donauisse.

6. Et quod vestes quotidianas intelligatur maritus donasse, confirmat amplius l. ex annuo ff. de donat. inter virum, & uxorem, nam & ibi Vlpianus ex annuo inquit, vel menstruo, quod maritus vxori præstat, tunc quod superest, reuocabitur, si satis immodicum est, id est supra vires dotis: distinguit nimirum iurisconsultus inter id quod modicum, quodque immodicum vxori à marito præstitum est, vt illud quidem donatum vxori censeatur, hoc verò non item, sed marito sit restituendum.

7. Sed audiamus Theologos, quærit itaque Cæstrus Palau tom. 5. disp. 1. punct. 1. §. 3. nam, 8. cum vestes & alia ornamenta pretiosa ante consummationem matrimonij data sponsæ in ipso nuptiarum die vel illi proximo censeantur sponsalitia largitas, ac proinde sponsa eorum medietatem per osculum ac-

quirat, & integrè per copulam, vel potius marito, eiusve hæredibus, dissoluto matrimonio sint restituenda.

8. Et affirmatiuè respondet, videlicet prædictas vestes, & ornamenta sponsalitia largitatem esse, eorumque medietatem lucrari sponsam per osculum, per copulam integrè.

9. Solum ab hac doctrina excipit Sanchez lib. 3. disp. 23. num. 10. annulum, sponsæ datum in Ecclesia tempore benedictionum, quia hic non voluntate donandi, sed ex voluntate seruandi Ecclesiæ ritum censendus est conferri. Ex his solum esse oppositum fundamentum; negamus namque sponsum dare eas vestes, & munera ea præcipuè intentione; vt obligationi, quam statim subiturus est alendi uxorem satisfaciat: si enim id intenderet, debebat exprimere, alioqui præsumitur consulisse animo significandi suum amorem, & vt ipsa eo die nuptiarum honoretur.

10. Verùm liber hic apponere verba Martini de San Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 1. v. 8. de matr. n. 10. sic enim ait: [Los vestidos preciosos, & cotidianos y otras cualesquiera cosas que embia la esposa al esposo, & el esposo à la esposa, despues de los sponsales & despues del matrimonio de presente (como no se a ya consumado) pertenece à la que llama el Derecho, sponsalitia largitas, y adquirere la mitad la esposa per el beso; y ambos esposos lo que recibieron enteramente por la consumacion del matrimonio, quando no costa que la voluntad del que lo embio fue de donat.

11. Aunque la muger no lleue dote, haze suyas las donas & vitas, enteramente por la copula quando se consuma el matrimonio, & la mitad de llas por el beso.

12. Despues de recibidas las donas, si el matrimonio no tuuiere efecto por culpa del esposoado la pierde, y se queda con ellas la muger; verò si per culpa della se dexò el matrimonio deue voluer las enteramente al desposado; però se el matrimonio se dexa de hazer sin culpa de ambos por algun caso fortuito, & por auerse muerto el vno dellos, se han de boluer las donas al desposado, & à sus herederos; saluo si el desposado huuiere besado à la desposada, que por el beso gana ella la mitad de las dichas donas, y solamente ha de boluer la otra mitad.] Ita ille.

13. Verum est, quod aliqua ex superius dictis procedunt in Regno Castellæ; & idè in hac materia standum puto consuetudinibus cuiuscunque Prouinciæ, & Regni: & quidem ego non existimo improbabilem sententiam Azenedi lib. 5. Recopil. tit. 2. leg. 4. n. 2. 7. & 32. Guttierrez præct. quæst. lib. 2. quæst. 19. num. 1. Hunnij, & aliorum asserentium, quod supra dictæ vestes, & ornamenta præsumi debent donata, & collata in tempus matrimonij, iuxta legem quod sponsa C. de donat. ante nupt. Cum enim videat sponsus statim subiturus esse obligationem alendi sponsam, tradit illi vestes, & ornamenta, vt prædictæ obligationi satisfaciat: & sponsa eo die nuptiarum honoretur: ergo horum traditio sponsalitia largitas conferri non potest, quia non est facta sponsæ vt sponsæ, sed potius sponsæ vt vxori: si quidem non est facta ea præcipuè intentione, vt sponsæ tempore sponsalium ea munera deseruiant, sed vt deseruiant tempore matrimonij.

Et idè, vt dixi, maxime attendenda est consuetudo locorum.

RESOL. LII.

Quinam dicantur infantia, & qui pubertati proximi s.

Hb E*